

הפעולות הכספיות של מוסדות הגמל והביטוח

I. קופות הגמל¹

1. הצבירה והחיסכון באמצעות הקופות

בשנת 1963 הואט קצב הצבירה המהיר בקרנות קופות הגמל. הצבירה השנתית הסתכמה ב-203 מיליון ל"י או 23.8 אחוזים לעומת 180 מיליון ל"י או 28.7 אחוזים ב-1962². בכך עלה סך נכסי הקופות בסוף 1963 ל-1,052 מיליון ל"י. סכום זה כולל רק שיערוך נכסים חלקי בעקבות הפיחות של 1962. קרוב ל-70 אחוזים מנכסי הקופות היו צמודים ערב הפיחות למדד המחירים לצרכן או לשער המטבע, אך מרבית הקופות, ובהן הגדולות ביותר, טרם שיערכו את נכסיהן; עליית ערך הנכסים בעקבות הפיחות נאמדת ב-200 מיליון ל"י, אולם התוספות הנובעות מהשיערוכים שנערכו בפועל אינן עולות על 40 מיליון ל"י אצל כלל הקופות.

לוח י"ח-1

נכסי הקופות והצבירה השנתית, 1958 עד 1963

(מיליוני ל"י)

השנה	הנכסים בסוף השנה	הצבירה השנתית בנכסים	אחוז הגידול של סך כל הנכסים
1958	305	73	31.4
1959	397	92	30.2
1960	501	104	26.2
1961	631	130	25.9
* 1962	811	180	28.7
** 1962	849	218	34.7
1963	1,052	203	23.8

* להוציא את הגידול הנובע משיערוך הנכסים.

** כולל השיערוך שבוצע בעקבות הפיחות.

המקור: נכסי הקופות המאושרות — משרד האוצר, רשות החיסכון.

¹ הדיון בפרק זה מקיף הן את הקופות המאושרות לצורך הקלות במס והן את הקופות שאינן מאושרות. נכסי הראשונות מהוות כיום 98 אחוזים מכלל נכסי הקופות.
² להוציא את הגידול הנובע משיערוך הנכסים.

האטת קצב הצבירה בשנים האחרונות נעוצה בעיקר בהאטה ניכרת שחלה בקצב גידול מספר החברים בקופות, אף־על־פי ששיעור העלייה במספר השכירים במשק לא פחת. גם תהליך הצטרפותן של קופות תגמולים לקרנות פנסיה, שהיה בעיצומו ב־1959 וגרר במרבית המקרים הגדלת שיעור ההפרשות מצד המעבידים, נפסק למעשה זה מכבר.

הצבירה בקופות היא רבת ממדים גם לאחר ההאטה, והיא מהווה קרוב ל־30 אחוזים מסך הגידול בנכסים הפינאנסיים של משקי הבית¹, ומשום כך — גם חלק ניכר מחסכונותיהם. חשיבותה נעוצה בעובדה שהחיסכון במסגרתה הוא חיסכון חוזי והוא מקיף את הרוב המכריע של השכירים, פרט לעובדי המדינה, הנהנים מפנסיה תקציבית. קיומן של שתי מסגרות אלה ושל הביטוח הלאומי מסבירים את היקפו המצומצם יחסית של חיסכון משקי הבית באמצעות חברות הביטוח.

הצבירה² היא ההפרש בין תקבולי הקופות — הנובעים בעיקרם מהפרשות המעבידים והעובדים, ובמיעוטם מהכנסות על השקעות ומרווחי מימוש — לבין התשלומים לחברים הפורשים וההוצאות שוטפות. סכום ההפרשות לקופות עלה מ־177 מיליון ל"י ב־1962 ל־216 מיליון ל"י ב־1963 — גידול של 39 מיליון ל"י, שהן 22 אחוזים, לעומת גידול של 27 אחוזים ב־1962. הגידול בהפרשות נובע בעיקרו משני מקורות: עלייה בשכר החודשי הממוצע לעובד ב־11 אחוזים בערך, ובמידה מועטת יותר — הצטרפותם של חברים חדשים עם גידול מספר השכירים במשק, שהגיע ב־1963 ל־6 אחוזים. נוסף לכך חלה עלייה בהפרשות לקופות העצמאיים כתוצאה מעליית מספר חבריהן ב־12 אחוזים לערך.

כיום גדולים סכומי הפרשות המעבידים לקופות השכירים כפליים ויותר מהפרשות העובדים — לעומת יחס של 1.7 ל־1 ב־1958. עלייה זו במשקל הפרשות המעבידים נובעת בעיקר מהמעבר משיטת תגמולים לשיטת פנסיה.

לוח י"ח²

הצבירה השנתית בקופות, 1958 עד 1963

(מיליוני ל"י)

1963 ***	1962 **	1961	1960	1959	1958	
216.2	177.2	139.4	114.0	97.2	78.9	הפרשות העובדים והמעבידים לקופות
55.0	47.2	32.5	28.0	22.9	20.2	הכנסות מריבית על השקעות ורנטה
13.6	19.5	9.5	5.2	5.1	1.2	רווחי הון שמומשו
בניכוי:						
תשלומים לחברים						
68.6	53.0	41.7	34.7	25.0	20.4	ולחברים שפרשו *
13.0	11.0	9.3	8.4	8.1	6.8	הוצאות שוטפות
203.2	179.9	130.4	104.1	92.1	72.9	הצבירה השנתית בקופות

* תשלומי פנסיה, תגמולים, פיצויים ותשלומים סוציאליים אחרים.

** מספרים מתוקנים.

*** אומדן.

ה מקור: לגבי הקופות המאושרות — משרד האוצר, רשות החיסכון.

¹ ראה פרק י"ט, להלן.

² להוציא את תוספת השיעור.

סכום התשלומים לחברים שפרשו, הכוללים תשלומי פנסיה, תגמולים, פיצויים ותשלומים סוציאליים אחרים, גדל ב-14 מיליון ל"י והסתכם ב-69 מיליון ל"י. תשלומים אלה מהווים עדיין חלק קטן יחסית מההפרשה השנתית לקופות, אולם משקלם הוא בקו עלייה — מ-25 אחוזים מכלל ההפרשות בשנים 1958 ו-1959 ל-30 אחוזים ב-1960 עד 1962, ול-31.5 אחוזים ב-1963. ההוצאות השוטפות הסתכמו ב-1963 ב-13 מיליון ל"י.

ההכנסות מהשקעות עלו ב-1963 ב-8 מיליון ל"י לעומת גידול של 15 מיליון ל"י ב-1962,¹ והסתכמו ב-55 מיליון ל"י. רווחי המימוש, שברובם המכריע מקורם בהפרשי הצמדה, הסתכמו ב-14 מיליון ל"י לעומת 20 מיליון ב-1962.²

מכלול גורמים אלה הביא כאמור לגידול הצבירה השנתית ל-203 מיליון ל"י לעומת 180 מיליון ל"י ב-1962. החיסכון הנקי של משקי הבית במסגרת הקופות, כלומר הצבירה השנתית בניכוי הגידול ביתרת ההלוואות לחברים ובניכוי רווחי המימוש, עלה בסכום קטן יותר, והסתכם ב-164 מיליון ל"י לעומת 134 מיליון ל"י ב-1962. יתרת ההלוואות לחברים עלתה ב-26 מיליון ל"י לעומת גידול של 26.5 מיליון ל"י ב-1962 והגיעה בסוף 1963 ל-155 מיליון ל"י.

אשראי זה לחברים הוגבל על-ידי תקנות האוצר ל-25 אחוזים מקרנות הקופות, להוציא את חוב המעביד. בסוף אוקטובר 1963 אף הוחמרה הגבלה זו עם פירסום הוראה המחייבת את הקופות, המאושרות לצרכי מס-הכנסה, להשקיע 80 אחוזים מקרנותיהן ב"השקעה מוכרת". בכך צומצם השיעור המותר של ההלוואות לחברים מ-25 ל-20 אחוזים. למעשה הגיעו קופות התגמולים המקומיות זה מכבר למלוא שיעור ההלוואות המותר. ביתר הקופות, שהחשובות בהן הן הקרנות הארציות, לא נוצלה המכסה במלואה מסיבות מוסדיות, הקשורות במבנה הקופות.

החל מיולי 1962 התייקר יחסית האשראי לחברים בעקבות פרסום התקנה המחייבת את הקופות לשלם לפורשים הפרשי הצמדה על גמולותיהם, בניכוי ההלוואות שקיבלו מהקופה. לפי תקנה זו על הקופות המאושרות לשלם לחבר הפורש, שאינו זכאי לפנסיה, הפרשי הצמדה שנתיים על יתרת הכספים, שנצטברה לזכותו מדי שנה, בניכוי יתרת חובו לקופה בסוף כל שנה. למעשה יש בתקנה זו גם משום הצמדה עקיפה של ההלוואות לחברים, שכן ככל שגדול יותר סכום ההלוואות לתקופות העולות על שנה, שקיבל החבר, כן קטן יותר סכום הפרשי הצמדה, שהוא זכאי לקבל ביום פרישתו.

2. זרמי הכספים לפי סקטורים³

(א) התקבולים. סך תקבולי הקופות נטו הגיעו ב-1963 ל-206 מיליון ל"י לעומת 180 מיליון ל"י ב-1962.⁴ סכום זה מורכב בעיקרו מחיסכון חיובי של משקי בית — המתבטא בהפרשות לקופות — המקווצ בחלקו על-ידי חיסכון שלילי של משקי בית אחרים (שלילי ביחס לחיסכון בקופות בלבד). המתבטא בתשלומים לחברים ולחברים שעזבו. כאמור, הסתכמו ההפרשות ב-1963 ב-216 מיליון ל"י, והתשלומים — ב-69 מיליון ל"י. במיעוטם מורכבים התקבולים מרווחי הקופות.

¹ הגידול הרב יחסית בהכנסות ב-1962 מקורו בכך, שהריבית על ההשקעות היא צמודה; ברישום ההכנסות מריבית נכללו גם הפרשי ההצמדה מריבית.

² במידה שאיגרות החוב משוערכות, הרי תקבולי הפרשי ההצמדה בעת הפדיון אינם נרשמים כרווחים.

³ הדיון בסעיף זרמי הכספים אינו כולל את שיעור הנכסים.

⁴ ההפרש בין סכומים אלה לבין סכום הצבירה השנתית, לפי לוח י"ח², נובע מכך שחלק מרווחי חברת "גמול" אינם מועברים לקופות.

לוח י"ח-3

"מאזן התשלומים" המאוחד של קופות הגמל וחברת "גמול", 1960 עד 1963

(מיליוני ל"י)

תקבולים	** 1963					תשלומים	** 1963				
	1960	1961	* 1962	מיליוני ל"י	אחוזים		1960	1961	* 1962	מיליוני ל"י	אחוזים
ממשקי בית (לרבות הפרשות המעבידים)	96.7	122.2	167.0	191.4	92.8	הלוואות באמצעות ניירות ערך ואשראי אחר :	31.4	13.7	56.7	66.9	32.4
מעסקים	8.7	8.1	13.1	14.8	7.2	לסקטור הציבורי *** ולחברות ממשלתיות	51.3	47.3	56.6	69.1	33.5
						למוסדות כספיים ולבנקים ****	8.9	24.0	25.6	26.8	13.0
						למשקי בית ולמוסדות שלא למטרת רווח	12.1	40.0	36.7	35.1	17.0
						לעסקים פרטיים ***** השקעות בנכסי דלא נידי	1.7	5.3	4.5	8.3	4.1
סך כל התקבולים *****	105.4	130.3	180.1	206.2	100.0	סך כל התשלומים	105.4	130.3	180.1	206.2	100.0

* מספרים מתוקנים, להוציא את שיערוך הנכסים.

** אומדן, להוציא שיערוך חנכיים.

*** הממשלה, המוסדות הלאומיים והרשויות המקומיות.

**** להוציא את פיקדונות הקופות ב"גמול", המופיעים בלוח זה כהשקעות הקופות בסקטור הציבורי, בעסקים ובמוסדות שלא למטרת רווח, באמצעות "גמול".

***** בעיקר מפעלים עסקיים של ההסתדרות.

***** הפרש הקטן בין סך כל התקבולים בלוח זה לבין סכום הצבירה השנתית בלוח י"ח-2 נובע מכך, שהלק מרווחי חברת "גמול" אינם מועברים לקופות.

לוח י"ח 4

הנכסים וההתחייבויות של קופות הגמל, 1960 עד 1963

(סוף השנה)

** 1963		* 1962		1961		1960		נכסים
אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	
0.9	9.2	1.1	7.6	1.5	9.2	1.9	9.4	פיקדונות עובר ושב ומזומנים
2.3	23.0	5.5	44.8	8.1	51.0	13.7	68.6	פיקדונות "מיוחדים" בבנקים
1.6	16.1	4.0	32.6	7.1	45.2	14.3	71.6	פיקדונות "מיוחדים" ב"גמול"
0.8	7.7	1.0	8.4	1.3	8.4	1.4	7.2	פיקדונות אחרים לזמן קצוב בבנקים
1.5	14.8	1.6	12.9	2.7	17.1	2.7	13.3	פיקדונות אחרים לזמן קצוב ב"גמול"
64.2	651.2	57.0	462.3	47.0	297.4	34.1	170.7	ניירות ערך במחיר הקרן
15.2	154.6	15.9	128.7	16.2	102.2	16.2	81.1	הלוואות לחברים
8.4	85.1	8.9	72.5	9.1	57.2	8.9	44.6	חוב המעביד
0.6	6.0	0.8	6.3	1.4	8.7	1.6	8.3	הלוואות למפעלים ***
3.5	35.1	3.3	26.8	3.5	22.3	3.4	17.0	נכסי דלא נידי
1.2	11.8	1.0	8.5	2.0	12.8	1.8	9.3	שונות ****
100.0	1,014.6	100.0	811.4	100.0	631.5	100.0	501.1	סך כל הנכסים
—	37.8	—	37.8	—	—	—	—	שיערוך הנכסים
—	1,052.4	—	849.2	—	—	—	—	סך הכל

התחייבויות

קרן פנסיה	231.6	46.2	298.7	47.3	372.8	45.9	470.5	46.4
קרן תגמולים	152.4	30.4	185.6	29.4	241.9	29.8	295.0	29.0
קרן פיצויים	54.1	10.8	70.4	11.2	94.3	11.6	118.0	11.6
קרנות סוציאליות שונות ****	32.0	6.4	38.2	6.0	47.0	5.8	58.0	5.7
קרן מימוש השקעות	3.7	0.7	5.7	0.9	12.1	1.5	17.5	1.7
קרן שמורה	4.4	0.9	4.8	0.8	6.7	0.8	9.5	0.9
יתרת חשבון רווח והפסד	4.3	0.9	8.5	1.3	10.7	1.3	13.5	1.3
זכאים *****	18.6	3.7	19.6	3.1	25.9	3.2	32.6	3.2
סך כל ההתחייבויות	501.1	100.0	631.5	100.0	811.4	100.0	1,014.6	100.0
קרן שיערוך	—	—	—	—	37.8	—	37.8	—
סך הכל	—	—	—	—	849.2	—	1,052.4	—

* מספרים מתוקנים.

** אומדן.

*** מסעלים משקיים של ההסתדרות.

**** בעיקר חייבי ריבית וכיפוח חיים.

***** קרן עזר, שיקום, מחלה, חופשת חג וכדומה.

***** בעיקר קופות חופשה וחברים שעזבו.

המקור: לגבי הקופות המאושרות — משרד האוצר, רשות ההיפוכון.

הפרשות המעבידים, המהוות כשני שלישים מכלל ההפרשות הן, למעשה, בגדר חסכוניות של משקי הבית; שכן מגדילות הן למעשה את סך הנכסים המצטברים לזכות משקי הבית, ומבחינתם של המעבידים הן חלק מתשלומי השכר. גם רווחי הקופות, הנובעים מהשקעת כספי החברים, יש לראותם כתקבולים ממשקי הבית, כיוון שהם נזקפים לזכותם; 93 אחוזים, בקירוב, מהתקבולים מקורם איפוא במשקי הבית — 191 מיליון ל"י ב-1963 לעומת 167 מיליון ל"י ב-1962. התקבולים מעסיקים הסתכמו ב-1963 ב-15 מיליון ל"י. תקבולים אלה נובעים מהפרשות של מעבידים לקרנות פיצויים מרכזיות, המנוהלות בעיקר על ידי מספר בנקים, אשר אינן בבעלות העובדים.¹ (ב) התשלומים. היקף ההשקעות של הקופות, לרבות ההשקעות באמצעות "גמול", הגיע ב-1963 ל-206 מיליון ל"י לעומת 180 מיליון ל"י ב-1962. הקצאת השקעות אלה בין הסקטורים השונים נקבעת בעיקרה על-ידי תקנות הממשלה.

קרוב ל-35 אחוזים מכלל ההשקעות הופנו ב-1963 למוסדות הכספיים והבנקאיים; ההשקעות במוסדות אלה, בעיקר פיקדונות במוסדות הבנקאיים ואיגרות חוב צמודות של המוסדות הכספיים, הסתכמו ב-1963 ב-69 מיליון ל"י לעומת 57 מיליון ל"י ב-1962. עלייה זו של 12 מיליון ל"י נובעת מגידול היקף רכישת איגרות חוב של המוסדות הכספיים.²

במשקל הסקטור הציבורי בהשקעות נמשכה העלייה בעיקר עקב גידול רב ברכישת איגרות-חוב של המוסדות הלאומיים. סכום האשראי לסקטור הציבורי הגיע ל-67 מיליון ל"י לעומת 57 מיליון ל"י ב-1962.

האשראי לעסקים פרטיים הסתכם ב-35 מיליון ל"י, בדומה ל-1962.

גם ההלוואות החדשות נטו למשקי הבית ולמוסדות שלא למטרת רווח נשארו כמעט ללא שינוי — 27 מיליון ל"י, מזה 26 מיליון ל"י — הלוואות לחברים.

3. התפתחויות במבנה מאזני הקופות

כתוצאה מהגידול במקורותיהן הכספיים של הקופות ובהיקף השקעותיהן והלוואותיהן הגיע מאזן הקופות בסוף 1963 ל-1.052 מיליון ל"י לעומת 849 מיליון ל"י בסוף 1962. סכומים אלה כוללים שיערוך חלקי בלבד, בסך 38 מיליון ל"י. בצד הנכסים חל עיקר הגידול בניירות הערך, בעוד שבפיקדונות נמשכה הירידה הניכרת; בצד ההתחייבויות היה עיקר הגידול בקרן הפנסיה.

(א) הנכסים. כאמור, קשור מבנה הנכסים של הקופות במידה רבה בתקנות האוצר המכוונות את השקעותיהן. בסוף אוקטובר 1963 הועלה שיעור "ההשקעה המוכרת" הנדרש לפי התקנות, מ-75 ל-80 אחוזים מכלל קרנות הקופות, להוציא חוב המעביד.

העלייה העיקרית חלה בניירות הערך — מ-462 מיליון בסוף 1962 ל-651 מיליון ל"י בסוף 1963; חלקם של ניירות הערך עלה מ-57 אחוזים מכלל נכסי הקופות בסוף 1962 ל-64 אחוזים בסוף 1963.

ב"פיקדונות המיוחדים" נמשכה הירידה, שהחלה ב-1961 בעקבות ביטול ההכרה בהם כ"השקעה מוכרת". הירידה בפיקדונות אלה מ-77 מיליון ל"י בסוף 1962 ל-39 מיליון ל"י בסוף

¹ הדיון על ההבחנה בין הפרשות המעבידים לקופות העובדים לבין הפרשותיהם לקרנות הפיצויים המרכזיות הובא בדו"ח בנק ישראל 1961, עמ' 299.

² ההשקעות במוסדות הכספיים אינן כוללות את השקעת הקופות באיגרות חוב של חברת "ביצור", בסך 36 מיליון ל"י, כיוון שתמורתן מופקדת על-ידי חברה זו בבנק הפועלים; יש לראות בכך השקעה של הקופות במוסדות הבנקאיים. כן אין השקעות אלה כוללות את האשראי נטו מהקופות לחברת "גמול", בסך 48 מיליון ל"י, שכן אין חברה זו אלא סוכן הקופות לביצוע השקעות.

³ לצורך השוואה עם שנים קודמות אין הדיון במבנה המאזן כולל את תוספות השיעור.

1963 הביאה לירידת משקל הפיקדונות לזמן קצוב בבנקים וב"גמול" בכלל הנכסים מ-19 אחוזים בסוף 1962 ל-6 אחוזים בסוף 1963.

יתרת ההלוואות לחברים עלתה מ-129 מיליון ל"י בסוף 1962 ל-155 מיליון ל"י בסוף 1963, ואילו חלקן בכלל הנכסים פחת קמעה מ-16 ל-15 אחוזים.

שיעור זה אמור במשקל ההלוואות בכלל הנכסים, ואילו שיעור ההלוואות המכסימאלי, המותר לפי התקנות — 20 אחוזים — אמור בקרנות, פרט לחוב המעביד. שיעור זה של 15 עד 16 אחוזים הוא שיעור ממוצע לכלל הקופות, שביניהן מצויות בצד קופות הגמל, שהגיעו לגבול המכסימום המותר, גם הקופות לעצמאיים וקרנות הפיצויים המרכזיות, שאינן נוהגות כלל להלוות לחבריהן, וכן קופות הפנסיה הארציות, שבהן לא הגיעה, כאמור, מידת הניצול לגבול המכסימום.

יתרת חוב המעביד עלתה מ-73 מיליון ל"י בסוף 1962 ל-85 מיליון ל"י בסוף 1963, עלייה של 12 מיליון ל"י לעומת 15 מיליון ל"י ב-1962; גם במשקל סעיף זה לא חל, למעשה, כל שינוי והוא עמד על 9 אחוזים בערך. חוב זה אינו צמוד, ובדרך כלל גם אינו נושא ריבית. בראשית 1964 הודיע משרד האוצר ברבים, כי בקרוב תתפרסם תקנה, שלפיה ישלם המעביד ריבית של 9 אחוזים אם פיגר בתשלומיו במשך 90 יום, ואילו לאחר מכן תהפך הריבית לקנס, שלא יוכר כהוצאה מותרת בניכוי לצורכי מס הכנסה.

(ב) ה ת ח י י ב ו י ו ת . קרן הפנסיה גדלה ב-1963 ב-100 מיליון ל"י והגיעה ל-470 מיליון ל"י, שהן 46 אחוזים מכלל קרנות הקופות. קרן התגמולים עלתה ביותר מ-50 מיליון ל"י והגיעה ל-295 מיליון ל"י, שהן 29 אחוזים. חלק מהגידול בקרן התגמולים נובע מהתרחבות קופות התגמולים לעצמאיים. נכסיהן של קופות אלה עלו מ-22.7 מיליון ל"י בסוף 1962 ל-34.7 מיליון ל"י בסוף 1963, ומספר חבריהן הגיע בסוף 1963 ל-36 אלף.

II. חברות הביטוח¹

ב-1963, כבשנים הקודמות, נמשך הגידול המהיר בחברות הביטוח. המאזן המאוחד של חברות הביטוח הסתכם ב-230 מיליון ל"י — עלייה של 29 אחוזים לעומת 1962. תקבולי הפרמיות מהמבוטחים הסתכמו ב-144.3 מיליון ל"י לעומת 116.3 מיליון ל"י בשנה הקודמת. 21 אחוזים מהתקבולים נבעו מביטוח החיים ו-79 אחוזים — מהביטוח האלמנטרי (לרבות הביטוח הימי).

המספר הכולל של החברות הפעילות בסקטור הביטוח הגיע ב-1963 ל-85². 28 מהן הן חברות ישראליות ו-57 חברות זרות. שטח פעילותן העיקרי של החברות הזרות הוא הביטוח האלמנטרי. חלקן של חברות אלה³ בסך תקבולי הפרמיות מביטוח אלמנטרי (לרבות ביטוח ימי) מגיע ל-30 אחוזים בקירוב. חלק זה נשאר כמעט קבוע בשש השנים האחרונות. רק שבע מבין החברות הזרות עוסקות גם בביטוח חיים, לעומת חמש-עשרה חברות ישראליות. 91 אחוזים מתקבולי פרמיות ביטוח החיים נזקפו ב-1963 לזכותן של החברות הישראליות. עמדה מכרעת זו מוסברת בחלקה על-ידי העובדה, שהחברות הזרות אינן מציעות תוכניות של ביטוח חיים צמוד.

¹ סקטור הביטוח כולל כאן את חברות הביטוח הישראליות ואת סניפי החברות הזרות הפועלות בישראל.

² להוציא 15 מורשי לוידיס.

³ לרבות מורשי לוידיס.

1. ביטוח החיים

(א) קווי ההתפתחות הכלליים

הסכום הכולל של פוליסות ביטוח החיים הסתכם ב־1963 ב־877 מיליון ל"י — גידול של 246.6 מיליון ל"י לעומת 1962. מזה עלייה של 158.2 מיליון ל"י בסכום הפוליסות הצמודות למדד יוקר המחיה. סכום הפוליסות הצמודות לדולר ירד ב־9.9 מיליון ל"י. ירידה זו נבעה מפדיון פוליסות ומהעברת פוליסות מהצמדה לדולר להצמדה למדד המחירים לצרכן¹. גם בפוליסות הבלתי צמודות חל ב־1963 גידול רב לעומת 1962 — 98 מיליון ל"י — והן הסתכמו ב־408 מיליון ל"י. גידול זה יש לזקוף בעיקר לחוזי הביטוח הקבוצתי, שנחתמו עלידי מוסדות ומפעלים בשם עובדיהם. חוזי ביטוח אלה מבטיחים תשלום סכום מסוים למוטב, במקרה של מות המבוטח תוך תקופה מסויימת, ולכן הם נושאים אופי של ביטוח מפני סיכון גרידא, בדומה לביטוח מפני אש, למשל. מאחר שאין בביטוח זה אלמנט של חיסכון אין ההצמדה רלבנטית לגביו.

לוח י"ח-5

סכום הביטוח ומספר פוליסות ביטוח החיים, 1957 עד 1963

השנה	סכום הביטוח הכולל בסוף השנה (מיליוני ל"י)	מספר פוליסות ביטוח חיים בסוף השנה (אלפים)	סכום הביטוח הצמוד (מיליוני ל"י)		סכום הביטוח הבלתי צמוד (מיליוני ל"י)	סכום הביטוח הצמוד באחוזים מסכום הביטוח הכולל %
			צמוד למדד המחירים לצרכן	צמוד לשער הדולר		
1957	171.4	148.7	7.2	—	164.2	4.2
1958	212.6	169.1	25.8	11.6	175.2	17.6
1959	256.0	187.5	59.3	28.7	168.0	34.3
1960	304.0	199.8	89.6	45.1	169.3	44.3
1961	406.5	252.2	128.0	73.6	204.9	49.6
1962	630.7	342.3	200.3	119.9	310.5	50.8
* 1963	877.3	438.6	358.5	110.0	408.8	53.4

* אומדן.

ה מקור: משרד האוצר, המפקח על הביטוח.

(ב) השקעות קרנות הביטוח הצמוד

בסוף 1963 הגיע סך ההשקעות של החברות, העוסקות בביטוח חיים, באיגרות חוב צמודות ל־36.5 מיליון ל"י, מהן 26.3 מיליון ל"י — באיגרות חוב של חברת החשמל לישראל (בערבות הממשלה), והשאר — בניירות ערך ממשלתיים. ההשקעות הצמודות החדשות ב־1963 הסתכמו ב־14.1 מיליון ל"י, מהן 8.3 מיליון ל"י באיגרות חוב של חברת החשמל לישראל ו־5.8 מיליון ל"י בניירות־ערך ממשלתיים.

כדי לאפשר לחברות הביטוח את המשך הפעלת תוכניות הביטוח הצמוד, הועבר בכנסת חוק המתיר לממשלה להגפיק לצורכיהן איגרות־חוב ממשלתיות צמודות ארוכות מועד עד לסכום של

¹ מאז הפיחות של 1962 הפסיקה הממשלה את ההנפקה של איגרות החוב הצמודות לדולר, ולכן צמודות כל הפוליסות החדשות למדד המחירים לצרכן בלבד.

תקבולי פרמיות ביטוח החיים, 1958 עד 1963

סך כל הפרמיות		פרמיות על פוליסות בלתי-צמודות						פרמיות על פוליסות צמודות *			השנה
אחוז העלייה לעומת השנה הקודמת	הסכום (מיליוני ל"י)	כל החברות		החברות הזרות		החברות הישראליות		באחוזים מסך תקבולי הפרמיות	העלייה לעומת השנה הקודמת (מיליוני ל"י)	הסכום שנתקבל (מיליוני ל"י)	
		באחוזים מסך תקבולי הפרמיות	הסכום שנתקבל (מיליוני ל"י)	העלייה או הירידה (-) לעומת השנה הקודמת	הסכום שנתקבל (מיליוני ל"י)	העלייה או הירידה (-) לעומת השנה הקודמת	הסכום שנתקבל במיליוני ל"י				
—	7.5	74.7	5.6	—	1.5	—	4.1	25.3	—	1.9	1958
22.7	9.2	52.2	4.8	0.1	1.6	-0.9	3.2	47.8	2.5	4.4	1959
21.7	11.2	42.9	4.8	0.1	1.7	-0.1	3.1	57.1	2.0	6.4	1960
37.5	15.4	31.2	4.8	0.3	2.0	-0.3	2.8	68.8	4.2	10.6	1961
42.9	22.0	27.7	6.1	0.4	2.4	0.9	3.7	72.3	5.3	15.9	1962
37.8	30.6	22.2	6.8	0.3	2.7	0.4	4.1	77.8	7.9	23.8	** 1963

* חברות ביטוח ישראליות בלבד.

** אומדן.

ה מקור : משרד האוצר, המפקח על הביטוח.

100 מיליון ל"י. כן ייחתם בעתיד הקרוב חוזה חדש בין חברות ביטוח החיים לבין חברת החשמל לישראל בדבר רכישת איגרות חוב צמודות ארוכות מועד של האחרונה בסכום של עד 150 מיליון ל"י.

(ג) ההכנסות מביטוח החיים וייעודיהן¹

1. ההכנסות

הכנסות חברות הביטוח, הפועלות בישראל, מביטוח חיים עלו ב-1963 ב-37 אחוזים והסתכמו ב-36.1 מיליון ל"י לעומת 26.4 מיליון ל"י ב-1962. 85 אחוזים מההכנסות מקורם בתקבולי פרמיות והשאר הם הכנסות מהשקעות של קרנות ביטוח החיים.

התקבולים מפרמיות הסתכמו ב-1963 ב-30.6 מיליון ל"י — גידול של 8.6 מיליון ל"י, שהן 37.8 אחוזים, לעומת 1962. 7.9 מיליון ל"י מגידול זה מקורם בביטוח הצמוד, ורק 0.7 מיליון ל"י — בביטוח שאינו צמוד. כתוצאה מכך עלה ב-1963 חלקן של הפרמיות על ביטוח צמוד והגיע ל-23.8 מיליון ל"י, שהן 77.8 אחוזים מסך תקבולי הפרמיות לעומת 72.3 אחוזים בשנה הקודמת. תקבולי הפרמיות על פוליסות בלתי צמודות הסתכמו ב-6.8 מיליון ל"י.

הרווחים מהשקעות הסתכמו ב-1963 ב-5.5 מיליון ל"י, לעומת 4.4 מיליון ל"י ב-1962.

לוח י"ח-7

המקורות והייעודים של ההכנסות מביטוח חיים בישראל, 1960 עד 1963

(מיליוני ל"י)

1963 **	1962 *	1961	1960	
				מקור ההכנסות
30.6	22.0	15.4	11.2	פרמיות
5.5	4.4	3.3	2.3	ריבית
36.1	26.4	18.7	13.5	סך הכל
				ייעוד ההכנסות
8.6	6.4	4.3	4.0	תשלום תביעות המבוטחים
8.5	6.1	4.2	3.2	הוצאות שוטפות
1.9	1.6	0.9	0.8	הרווח הגולמי של חברות הביטוח ***
17.1	12.3	9.3	5.5	הצבירה באמצעות ביטוח החיים בישראל
36.1	26.4	18.7	13.5	סך הכל

* מספרים מתוקנים.

** אומדן.

*** לרבות חלקם ברווחים של מבטחי המשנה בחוץ-לארץ.

ה מקור: משרד האוצר, המפקח על הביטוח.

¹ מעיסוקת המבוצעות בישראל בלבד. פעולות החברות הישראליות בחוץ לארץ (ההכנסות, נטו, מפרמיות מחוץ לארץ מהוות רק אחוז אחד מההכנסות מפרמיות בישראל) לא נכללו כאן.

התשלומים לכיסוי תביעות המבוטחים עלו ב־1963 ב־2.2 מיליון ל"י, והסתכמו ב־8.6 מיליון ל"י שהן כ־24 אחוזים מסך ההכנסות. יחס נמוך למדי זה¹ נובע בעיקרו ממבנה הגילים הצעיר של האוכלוסיה בישראל וכן מההרחבה הרבה של היקף ביטוח החיים בשנים האחרונות. ההוצאות המינהליות עלו באופן פרופורציוני, פחות או יותר, לעלייה בהכנסות והסתכמו ב־1963 ב־5.4 מיליון ל"י שהן 15 אחוזים מסך ההכנסות. תשלומי העמלה הסתכמו ב־3.1 מיליון ל"י, לעומת 2.1 מיליון ל"י ב־1962 — עלייה של 47.6 אחוזים. עלייה זו נעוצה בגידול מספרן של פוליסות הביטוח, מאחר ש־50 עד 80 אחוזים מפרמיות השנה הראשונה (בהתאם לסוג הפוליסה) משמשות כתשלומי עמלה לסוכנים.

(ד) החיסכון במסגרת ביטוח החיים

ב־1963 גדלו קרנות ביטוח החיים ב־18.1 מיליון ל"י.² תוספת ההתחייבויות הנובעת מהצמדת פוליסות ביטוח החיים למדד המחירים לצרכן מהווה 1.0 מיליון ל"י מסכום זה. הצבירה בקרנות, בניכוי הפרשי ההצמדה, הסתכמה איפוא ב־17.1 מיליון ל"י. יתרת ההלוואות למשקי הבית כנגד פוליסות גדלה ב־1963 ב־1.2 מיליון ל"י. החיסכון של משקי הבית באמצעות ביטוח החיים³, כלומר הצבירה, בניכוי העלייה בחוב משקי הבית לחברות הביטוח, עמד, איפוא, על 15.9 מיליון ל"י לעומת 11.2 מיליון ל"י ב־1962 — עלייה של 42 אחוזים.

2. הביטוח האלמנטרי⁴

ב־1963 נמשכה ההתרחבות המהירה של עיסקות הביטוח האלמנטרי (לרבות הביטוח הימי). תקבולי הפרמיות⁵ של כל החברות הסתכמו ב־113.7 מיליון ל"י — גידול של 19.4 מיליון ל"י, שהן 20.6 אחוזים, לעומת 1962. ענפי הביטוח העיקריים שתרמו לגידול זה הם הביטוח המקיף (אש, גניבה וכו') וביטוח כלי רכב.

ההכנסות מהביטוח המקיף היוו כ־40 אחוזים, וההכנסות מביטוח כלי רכב — כ־38 אחוזים מסך ההכנסות מהביטוח האלמנטרי (להוציא ביטוח ימי). ההתפתחות בענף ביטוח כלי רכב מושפעת במידה רבה מהגידול הניכר במספר כלי הרכב בשנים האחרונות. תקבולי הפרמיות של החברות הישראליות הסתכמו ב־80.1 מיליון ל"י, שהן 70.4 אחוזים מכלל תקבולי הפרמיות. החברות הישראליות העבירו לחוץ לארץ במסגרת ביטוח המשנה כ־48 אחוזים מתקבולי הפרמיות שלהן. השעיר בארץ הגיע, איפוא, ל־52 אחוזים מהתקבולים, בדומה לשנים הקודמות. תשלומי התביעות למבוטחים, לרבות הוצאות יישוב התביעות, עלו ב־1963 ב־18 אחוזים לעומת 1962 והסתכמו ב־53 מיליון ל"י. היחס בין תשלומי התביעות למבוטחים לבין תקבולי הפרמיות נמצא בארבע השנים האחרונות בקו עלייה — מ־42.8 אחוזים ב־1960 ל־46.7 אחוזים ב־1963. ענף ביטוח כלי רכב היה התורם העיקרי להרעת יחס זה.

¹ בארצות הברית, לדוגמא, הגיע ב־1962 היחס ל־36 אחוזים.

² קרנות ביטוח החיים הן יתרת התחייבויות של חברות ביטוח החיים (בישראל ומחוצה לה) לסוף השנה למבוטחים שלהן בישראל. ההתחייבויות כוללות את קרן ביטוח החיים, קרנות לסיכונים מיוחדים ותביעות תלויות של ביטוח חיים.

³ תקבולי הפרמיות נחשבים כנובעים ממשקי בית בלבד.

⁴ נכללת כאן גם חברת הביטוח "יובל" שבבעלות הממשלה, אשר נוסדה ב־1962 במטרה לרכז את חווי הביטוח הממשלתיים השונים בידי חברה אחת.

⁵ לרבות דמי רישום.

תקבולי פרמיות הביטוח האלמנטרי* (לרבות ביטוח ימי)
והשייר של החברות הישראליות, ע"ד 1959 עד 1963**

השנה	כל החברות		חברות ישראליות		השייר מתקבולי הפרמיות שבידי החברות הישראליות	
	מיליוני ל"י	אחוז העלייה לעומת השנה הקודמת	מיליוני ל"י	מכלל תקבולי הפרמיות באחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים
1959	49.7	—	35.0	70.4	19.1	54.6
1960	59.6	19.9	41.9	70.3	22.6	53.9
1961	70.8	18.8	50.0	70.6	26.1	52.2
1962	94.3	33.2	66.3	70.3	35.0	52.8
1963***	113.7	20.6	80.1	70.4	42.1	52.5

* לרבות דמי רישום, ולהוציא ביטוח משנה בישראל.

** השייר מנדר כהפרש בין סך תקבולי הפרמיות של החברות הישראליות לבין הסכומים, ששולמו על ידן עבור ביטוח משנה למבטחי משנה בחוץ-לארץ.

*** אומדן.

המקור: משרד האוצר, המפקח על הביטוח.

ההוצאות המינהליות הסתכמו ב-11.0 מיליון ל"י לעומת 9.5 מיליון ל"י ב-1962. חלקן בסך תקבולי הפרמיות נשאר ללא שינוי — כ-10 אחוזים. תשלומי העמלות של חברות הביטוח הפועלות בישראל הסתכמו ב-1963 ב-26.4 מיליון ל"י לעומת 21.9 מיליון ל"י ב-1962. ההוצאות התפעוליות בענף הביטוח האלמנטרי הסתכמו, איפוא, ב-37.4 מיליון ל"י שהן 32.8 אחוזים מההכנסות מפרמיות. לעומת 31.4 מיליון ל"י או 33.3 אחוזים ב-1962.

3. זרמי כספים

ההעברות והעסקות הריאליות במסגרת הביטוח האלמנטרי (לרבות הביטוח הימי) מהוות את עיקר עסקותיהן של חברות הביטוח. ההפרש בין ההכנסות לבין תשלומי התביעות וההוצאות הכלליות במסגרת ביטוח החיים נכלל כאן בעסקות הפינאנסיות, כיוון שהוא מייצג שינוי בתביעות הפינאנסיות של סקטור משקי הבית כנגד חברות הביטוח.

התקבולים מהעברות ועסקות ריאליות הסתכמו ב-1963 ב-166.9 מיליון ל"י לעומת 136.2 מיליון ל"י בשנה הקודמת. 70 אחוזים מתקבולים אלה נובעים מסקטורים מקומיים; אלה הם בעיקר תקבולי פרמיות ודמי רישום.

התקבולים מחוץ לארץ עלו ב-9.3 מיליון ל"י והסתכמו ב-43.1 מיליון ל"י. אלה הם בעיקר תשלומי עמלות ותביעות לחברות הישראליות ממבטחי המשנה בחוץ לארץ.

היקף התשלומים במסגרת העסקות הריאליות הגיע ל-153.6 מיליון ל"י לעומת 122.9 מיליון ל"י ב-1962. 107.2 מיליון ל"י מסכום זה הועברו לסקטורים המקומיים בצורת תשלומי תביעות למבוטחים, עמלות לסוכנים והוצאות אחרות. ההעברות לחוץ לארץ הסתכמו ב-46.4 מיליון ל"י, מזה 39.0 מיליון ל"י — תשלומים לחברות בחוץ לארץ על חשבון ביטוח משנה, והשאר הם בעיקר תשלומי חברות ישראליות עבור עסקות ביטוח שבוצעו על ידיהן בחוץ לארץ.

היקף העסקות הפינאנסיות עמד על הרמה של 1962. התקבולים במסגרת העסקות הפינאנסיות הסתכמו ב-29.4 מיליון ל"י. התקבולים מסקטור משקי הבית הסתכמו ב-18.4 מיליון ל"י, וחלקם בכלל התקבולים עלה מ-51 אחוזים ב-1962 ל-63 אחוזים ב-1963. רובו של הגידול חל בקרנות ביטוח החיים.

סקטור הממשלה לא צבר תביעות חדשות ב-1963. התקבולים מהממשלה ב-1962, בסך 3.0 מיליון ל"י, מקורם ביסוד חברת הביטוח "יובל" שמניותיה מרוכזות כולן בידי הממשלה. התשלומים במסגרת העסקות הפינאנסיות הסתכמו ב-1963 ב-45.2 מיליון ל"י. הסקטור הציבורי וחברות הסקטור הציבורי קיבלו יחד אשראי בסכום של 16.3 מיליון ל"י, או 36 אחוזים מהסכום הכולל של האשראי, נטו, שניתן על ידי חברות הביטוח. לעומת 10.8 מיליון ל"י (25 אחוזים) ב-1962. אשראי זה נובע בעיקר מרכישת איגרות חוב של חברת החשמל ואיגרות חוב ממשלתיות.

האשראי נטו לעסקים פרטיים הסתכם ב-19.6 מיליון ל"י. ההלוואות החדשות שניתנו למטרות שונות הגיעו ל-10.0 מיליון ל"י והשאר הוא פיגור בתשלומי פרמיות וחובות אחרים.

4. השינויים במבנה מאזן החברות

(א) החברות הישראליות

המאזן המאוחד של חברות הביטוח הישראליות עלה ב-1963 ב-48.6 מיליון ל"י שהן 31 אחוזים, והסתכם ב-205.3 מיליון ל"י, לעומת 157.7 מיליון ל"י ב-1962. התחייבויות — קרן ביטוח החיים הסתכמה ב-72.2 מיליון ל"י — עלייה של 16.4 מיליון ל"י, המהווה 33.7 אחוזים מסך הגידול במאזן. ההון הנפרע של חברות הביטוח עלה ב-4.4 מיליון ל"י והסתכם בסוף 1963 ב-25.8 מיליון ל"י. בקרנות השמורות חל גידול ניכר של 6.6 מיליון ל"י, והן הסתכמו ב-16.4 מיליון ל"י. 66 אחוזים מגידול זה מקורם בגידול קרן הפרמיה על מניות בה מצטברים ההפרשים בין תמורת ההנפקות של מניות לבין ערכן הנקוב. ההון העצמי, לרבות הקרנות, היווה ב-1963 20.6 אחוזים מכלל ההתחייבויות. הנכסים — במקביל לעלייה בצד ההתחייבויות בקרן ביטוח החיים חל בצד הנכסים גידול בסעיף איגרות חוב ממשלתיות ואיגרות חוב בערבות הממשלה (האחרונות הן בעיקר השקעות בחברת החשמל לישראל) בסכום של 15.0 מיליון ל"י, שהן 31 אחוזים מסך הגידול בנכסים. סעיף זה הסתכם ב-48.4 מיליון ל"י שהן 23.6 אחוזים מסך המאזן. ההלוואות אחרות, בעיקר לענפי התעשייה, החקלאות, והמסחר עלו מ-30.3 מיליון ל"י ב-1962 ל-39.4 מיליון ל"י ב-1963. חלקן היחסי של הלוואות אלו בסך הנכסים נשאר קבוע. הסעיף "פרמיות לגבייה" עלה ב-7.9 מיליון ל"י — גידול דומה לזה של השנה שעברה — והסתכם ב-34.1 מיליון ל"י שהן 16.6 אחוזים מסך הנכסים. ביחס בין הפרמיות לגבייה לסך תקבולי הפרמיות¹ חלה שוב הרעה קלה והוא הגיע ל-31.6 אחוזים, לעומת 30.5 אחוזים ב-1962. יחס גבוה זה נובע בחלקו מן התחרות החזקה בענף הביטוח, שאי-ההקפדה על גביית הפרמיות במועדן הוא אחד מביטוייה. הפיגור בתשלומי הפרמיות מגדיל את ההוצאות האדמיניסטרטיביות; יתר על כן, לנוכח הדחיות החוזרות ונשנות בתשלום יש בסעיף הפרמיות לגבייה משום מתן אשראי ללא ריבית מטעם החברות ללקוחותיהן.

(ב) חברות הביטוח הזרות הפועלות בישראל

הנכסים של 57 החברות הזרות, המושקעים בישראל, הסתכמו בסוף 1963 ב-24.5 מיליון ל"י, לעומת 21.9 מיליון ב-1962.

¹ הסך הכולל של פרמיות שנתקבלו על ידי החברות הישראליות לפני ביטוח המשנה.

לוח י"ח-9

"מאזן התשלומים" של סקטור הביטוח*, 1961 עד 1963

(מיליוני ל"י)

תקבולים			1961 **	1962 **	1963 ***	תשלומים			1961 **	1962 **	1963 ***
העברות ועסקות ריאליות											
העברות מסקטורים מקומיים, בעיקר						העברות לסקטורים מקומיים,					
הכנסות מפרמיות ודמי רישום						בעיקר תשלום תביעות בביטוח					
בביטוח האלמנטרי בארץ						האלמנטרי בארץ					
72.1	95.6	117.9				28.7	44.9	55.4			
ריבית והכנסות אחרות בארץ						תשלומי עמלה בביטוח האלמנטרי					
3.0	6.8	5.9				19.6	24.7	30.2			
(בעיקר לסוכנים)						הוצאות שוטפות					
22.2	33.8	43.1				12.0	15.8	19.8			
העברות מחוץ לארץ, בעיקר						העברות לחוץ לארץ,					
על חשבון ביטוח משנה						בעיקר על חשבון ביטוח משנה					
						28.5	35.9	46.4			
השקעות בנכסי דלא נידי						1.9	1.6	1.8			
סך כל ההעברות						סך כל ההעברות					
97.3	136.2	166.9				90.7	122.9	153.6			
והעסקות הריאליות						והעסקות הריאליות					

עסקות פינאנסיות**** לפי סקטורים

ממשקי בית	8.9	14.1	18.4	אשראי שניתן (הלוואות,			
מעסקים פרטיים	0.5	7.6	5.7	רכישת ניירות ערך והפקדות):			
מקופות הגמל, ממוסדות				לסקטור הציבורי	5.1	4.0	8.3
בנקאיים וכספיים	1.8	2.6	2.8	לחברות הסקטור הציבורי	2.8	6.8	8.0
מהממשלה	—	3.0	—	לבנקים ולמוסדות כספיים	3.3	5.8	4.2
מחוץ-לארץ	1.9	0.4	2.5	לעסקים פרטיים	6.9	20.1	19.6
				למשקי בית ולמוסדות			
				שלא למטרת רווח	2.0	6.3	5.1
				לחוץ-לארץ	0.6	—	—
סך כל העסקות הפינאנסיות	13.1	27.7	29.4	סך כל העסקות הפינאנסיות	20.7	43.0	45.2
עסקות בתוך הסקטור							
תקבולים מחברות ביטוח אחרות				תשלומים על חשבון ביטוח			
על חשבון ביטוח משנה בארץ	6.7	7.4	8.4	משנה בארץ	6.7	7.4	8.4
שינוי ביתרות נטו בתוך הסקטור	1.0	2.0	2.5				
סך כל התקבולים	118.1	173.3	207.2	סך כל התשלומים	118.1	173.3	207.2

* חברות הביטוח הישראליות והחברות הזרות הפועלות בישראל.

** מספרים מתוקנים.

*** אומדן.

**** תקבולי הפרמיות ותשלומי התביעות בביטוח חיים אינם נכללים בעסקות ההעברה; ההפרש ביניהם כלול בעסקות הפינאנסיות (מרביתו בסעיף "ממשקי בית").

לוח י"ח-10

הנכסים וההתחייבויות של חברות הביטוח הישראליות, 1961 עד 1963

העלייה לעומת השנה הקודמת				** 1963		* 1962		1961		נכסים
1963		1962								
מיליוני ל"י	אחוזים מסך העלייה	מיליוני ל"י	אחוזים מסך העלייה	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	
30.9	15.0	28.1	14.1	23.6	48.4	21.3	33.4	18.1	19.3	איגרות-חוב ממשלתיות או בערבות הממשלה
4.8	2.3	3.2	1.6	5.5	11.3	5.8	9.0	6.9	7.4	ניירות ערך אחרים
1.8	0.9	1.2	0.6	5.2	10.7	6.3	9.8	8.6	9.2	הלוואות על פוליסות וכנגד משכנתאות
18.7	9.1	20.5	10.3	19.2	39.4	19.3	30.3	18.8	20.0	הלוואות אחרות
7.6	3.7	9.8	4.9	7.8	16.1	7.9	12.4	7.0	7.5	נכסי דלא ניידי והשקעות בחברות עזר
2.5	1.2	1.4	0.7	4.2	8.6	4.7	7.4	6.3	6.7	פיקדונות לזמן ארוך
16.2	7.9	16.0	8.0	16.6	34.1	16.7	26.2	17.1	18.2	פרמיות לגבייה
7.0	3.4	11.0	5.5	7.5	15.3	7.6	11.9	6.0	6.4	חייבים שונים
10.5	5.1	8.8	4.4	10.4	21.4	10.4	16.3	11.2	11.9	מזומן ופיקדונות עובר ושב
100.0	48.6	100.0	50.1	100.0	205.3	100.0	156.7	100.0	106.6	סך כל הנכסים
9.0	4.4	14.5	7.3	12.6	25.8	13.6	21.4	13.2	14.1	התחייבויות הון נפרע
13.6	6.6	9.6	4.8	8.0	16.4	6.3	9.8	4.7	5.0	קרן שמורה
33.7	16.4	35.1	17.6	35.2	72.2	35.6	55.8	35.8	38.2	קרן ביטוח חיים
7.2	3.5	7.8	3.9	8.1	16.7	8.4	13.2	8.7	9.3	קרן ביטוח אלמנטרי
2.3	1.1	2.0	1.0	2.7	5.6	2.9	4.5	3.3	3.5	קרן ביטוח לסיכונים יוצאים מן הכלל
8.4	4.1	6.4	3.2	7.7	15.7	7.4	11.6	7.9	8.4	פיקדונות מבטחי משנה
6.0	2.9	4.8	2.4	8.9	18.3	9.8	15.4	12.2	13.0	תביעות תלויות ומאושרות (בעיקר ביטוח אלמנטרי)
19.8	9.6	19.8	9.9	16.8	34.6	16.0	25.0	14.2	15.1	התחייבויות שוטפות
100.0	48.6	100.0	50.1	100.0	205.3	100.0	156.7	100.0	106.6	סך כל ההתחייבויות

* מספרים מתוקנים, לרבות הפרשי שיערוד בסך 5.4 מיליון ל"י.

לוח י"ח-11

נכסי חברות הביטוח הזרות, הפועלות בישראל, ער 1961 עד 1963

העלייה לעומת השנה הקודמת										
1963		1962		* 1963		* 1962		1961		
אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	אחוזים	מיליוני ל"י	
										איגרות-חוב ממשלתיות או
7.7	0.2	-2.0	-0.1	18.8	4.6	20.1	4.4	26.0	4.5	בערבות הממשלה
30.8	0.8	34.8	1.6	19.2	4.7	17.8	3.9	13.3	2.3	ניירות ערך אחרים
										הלוואות על פוליסות
—	—	2.1	0.1	9.4	2.3	10.5	2.3	12.7	2.2	וכנגד משכנתאות
30.8	0.8	50.0	2.3	19.2	4.7	17.8	3.9	9.2	1.6	הלוואות אחרות
—	—	—	—	0.4	0.1	0.5	0.1	0.6	0.1	נכסי דלא גייד
26.9	0.7	13.0	0.6	20.8	5.1	20.1	4.4	22.0	3.8	פרמיות לגבייה וחייבים שונים
										מזומנים ופיקדונות
3.8	0.1	2.1	0.1	12.2	3.0	13.2	2.9	16.2	2.8	לזמן קצר בבנקים
100.0	2.6	100.0	4.6	100.0	24.5	100.0	21.9	100.0	17.3	סך כל הנכסים בישראל

* מספרים מהוקנים.

י"י אומדן.

המקור: משרד האוצר, המפקח על הביטוח.

איגרות החוב הממשלתיות, המרוכזות בעיקר בידי החברות העוסקות בביטוח חיים, הסתכמו ב-4.6 מיליון ל"י. 50 אחוזים מהסעיף "ניירות ערך אחרים" הם ניירות ערך של חברות ביטוח אחרות. ההלוואות לתעשייה ולמסחר הסתכמו ב-4.7 מיליון, שהן 19.2 אחוזים מסך הנכסים. היות שמרבית עסקות החברות הזרות הן בתחום הביטוח האלמנטרי, יש לסעיפים "פרמיות לגבייה וחייבים שונים" ו"פיקדונות לזמן קצר" משקל ניכר — הם הסתכמו ב-1963 ב-8.1 מיליון ל"י, שהן 33 אחוזים מסך הנכסים.